Dosarul nr.2a-50/24 judecătoria Drochia, sediul central, Judecător V.Robu

Decizie

18 aprilie 2024 mun. Bălți

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălți

în componenţa:

Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu şi Andrian Ciobanu

Grefier Roxana Iacubovscaia

examinând în şedinţă publică apelul declarat de avocatul Postovanu Grigore în interesele Mariei Mîrza împotriva hotărîrii judecătoriei Drochia, sediul central din 17 octombrie 2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Mîrza Maria către Gheorghelaș Tudor privind încasarea prejudiciului material, moral, biologic și încasarea cheltuielilor de judecată,-

C O N S T A T Ă :

Pretențiile reclamantului:

La 22.03.2023, avocatul Postovanu Grigore în interesele lui Mîrza Maria s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Gheorghelaș Tudor, privind recuperarea prejudiciului material, moral, biologic cauzat prin contravenție și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată s-a invocat că, potrivit hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Central, nr. 4-339/21, Gheorghelaș Tudor a fost găsit vinovat şi sancționat contravențional cu 40 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, pentru săvârșirea contravenției prevăzută de art.78/1 din Codul contravențional, adică violența în familie.

Astfel, în ședința de judecată s-a stabilit, că la data de 18 noiembrie 2021, ora 16:20, Gheorghelaş Tudor, la domiciliul său în s.Chetrosu, a agresat-o fizic pe concubina sa – Mîrza Maria, provocându-i vătămări corporale neînsemnate. Că urmare acțiunilor ilegale ale pârâtului lui Mîrza Maria i-a fost cauzat prejudiciu material, moral şi biologic. Argumentează, că prejudiciul material este format din cheltuielile de tratament în mărime de 1066.89 lei pe care reclamanta a fost nevoită să le urmeze, or la data de 11.11.2022 a fost nevoită de a se interna la spitalul de psihiatrie din Bălți pentru a trece peste stările depresive din cauza celor întâmplate cu ea. Iar, prejudiciul moral cauzat lui Mîrza Maria este estimat la suma de 30 000 lei sumă care o consideră absolut întemeiată şi echitabilă/proporțională suferințelor, stresului şi impactului asupra sa din cauza agresiunilor pârâtului. Mai mult ca atât prejudiciul moral pretins îl consideră întemeiat, or reclamanta a avut de suferit foarte mult din cauza pârâtului, deoarece acesta mereu o

manipula şi o tachina sistematic aplica violență verbală față de ultima şi mereu îi amintea de decesul copiilor ei, exprimându-se cinic şi cu dispreț în acest sens, ceea ce îi acutiza şi mai mult starea depresivă a ultimei, rezumând despre cele relatate de către reclamantă, a indicat că Gheorghelaş Tudor avea un comportament cu dispreț față de ea cu bătaie de joc şi mereu nu ezita de a o „lovi" psihologic în locurile slabe, iar din cauza stărilor de frică şi inferioritate depresivă reclamanta este în drept de a pretinde şi un prejudiciu biologic, care este estimat de ea la suma de 10 000 lei.

Totodată, atrage atenția că reclamantei din 03.03.2017 i-a fost implantat un cardiostimulator din cauza deficienței cardiace, fapt despre care cunoştea pârâtul, dar oricum continua acțiunile sale agresive asupra ei.

Solicită reclamanta încasarea de la Gheorghelaş Tudor în beneficiul său, a prejudiciului material în mărime de 1066,99 lei, prejudiciu moral în mărime de 30000 lei, prejudiciu biologic în mărime de 10000 lei, precum și a cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea judecătoriei Drochia, sediul central, din 17.10.2023, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Mîrza Maria către Gheorghelaș Tudor, privind încasarea prejudiciului material, moral, biologic și cheltuielilor de judecată.

- s-a încasat de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul lui Mîrza Maria, prejudiciul moral în mărime de 3000,00 (trei mii,00) lei;
- s-a încasat de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul lui Mîrza Maria, cheltuielile de judecată, compuse din cheltuieli de asistență juridică în mărime de 1000,00 (una mie,00) lei;
- s-a încasat de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 100,00 (una sută,00) lei;
- în rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 17.10.2023, avocatul Postovanu Grigore în interesele Mariei Mîrza a contestat-o cu apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii judecătoriei Drochia, sediul central, din 17.10.2023, în latura prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Argumentele părților:

În motivarea cererii de apel, avocatul Postovanu Grigore în interesele apelantei Mîrza Maria și-a exprimat dezacordul cu soluția instanței de fond în latura respingerii prejudiciului moral, considerând-o neîntemeiată și pasibilă casării; totodată, a reiterat argumentele invocate în cererea de chemare în judecată. Suplimentar a menționat că, în cadrul cercetărilor judecătorești nu s-a ținut cont de faptul că apelanta a suferit enorm timp îndelungat și impactul psiho-emoțional asupra ei se păstrează în continuare, iar soluția instanței în admitere parțială este absolut disproporțională cu circumstanțele

cauzei, nemijlocit prejudiciul în sumă de 3000 lei nu poate fi o recompensă pe măsură în coraport cu suferințele reclamantei, cheltuielile de judecată în mărime de 1000 lei tot nu sunt proporționale fiind o hotărâre defavorabilă reclamantei.

Apelanta Mîrza Maria și reprezentantul acesteia, *avocatul Postovanu Grigore*, fiind legal citați (f.d.112, 114), la ședința instanței de apel nu s-au prezentat, însă ultimul la data de 20.03.2024 (f.d.117-118), ulterior la 18.04.2024 a depus cerere de examinare a cauzei în lipsa sa, (f.d.123-124).

În conformitate cu prevederile art.372 al.(2) CPC, Colegiul civil a considerat posibil examinarea cauzei în lipsa apelantei și reprezentantului acesteia, legal citați.

Reprezentantul intimatului Gheorghelaș Tudor, avocatul Prisacari Ion, în ședința instanței de apel a solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat, cu menținerea hotărârii instanței de fond.

Intimatul Gheorghelaș Tudor, în ședința instanței de apel a solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat, cu menținerea hotărârii instanței de fond. Suplimentar a explicat că, după petrecerea incidentului avut loc în anul 2021, a încetat relațiile de concubinaj și s-au întâlnit doar la ședințele de judecată desfășurate pe marginea acestui caz. Totodată a menționat că, fiind de profesie tractorist, în anul 2021, a arat pământul din localitatea apelantei, ulterior a venit la ea acasă, dânsa spălând vesela a încercat să-l lovească cu o tigaie, el s-a ferit într-o parte și în acest timp Mîrza Maria s-a lovit de masă, ca rezultat tot ea a apelat la poliție spunând că a fost maltratată.

Aprecierea instanței de apel:

Audiind reprezentantul intimatei, analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces şi a materialelor din dosar, Colegiul civil consideră apelul întemeiat și necesar a fi admis, reieșind din următoarele argumente.

În conformitate cu art.362 alin.(1) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de apel constată că Judecătoria Drochia (sediul central) a pronunțat dispozitivul hotărârii la 17.10.2023 (f.d.80), iar cererea de apel a fost declarată la 17.10.2023 (f.d.83-85), prin urmare în termenul legal.

Potrivit prevederilor art.385 alin.(1) lit.b) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să modifice hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art.373 CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Colegiul civil consideră că prima instanță corect a stabilit circumstanțele faptice ale litigiului dat, a apreciat probele conform prevederilor art.130 CPC şi a adoptat o hotărâre legală şi întemeiată, cu respectarea normelor de drept material şi procesual, însă la încasarea cheltuielilor de judecată, instanța de judecată nu a ținut cont de unele circumstanțe obiective ce determină încasarea unei alte sume bănești decât cea stabilită de prima instanță, reieșind din următoarele raționamente.

Prevederile art.19 alin.(1), (3), (5) Codul civil statuează că, în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. (3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice şi psihice, precum şi diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic). (5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.

Or, art.1998 alin.(1) Codul civil prevede că, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Cu referire la prevederile art.1998 alin.(1) Codul civil, temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil, care constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare şi suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componența delictului civil include următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal dintre faptă şi prejudiciu şi vinovăția. Acestea sânt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală. Astfel, pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită şi prejudiciu să existe un raport cauzal. Raportul cauzal este şi condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii şi se repară numai prejudiciul care este consecință directă a faptei ilicite.

Conform art.2025 alin.(1) Cod civil, repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen şi de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească.

Totodată urmează a fi reținut art.45 alin.(1) Codul contravențional care învederează că, persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial şi a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură şi în cazul în care, în sensul art.30 alin.(11), se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale.

La rândul său Colegiul civil constată că, la 02.12.2021 în privința lui Gheorghelaș Tudor a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în baza art.78/1 Cod contravențional, pentru faptul că la data de 18.11.2021, ora 16:20, aflându-se la

domiciliul său în sat.Chetrosu, r-nul Drochia, a agresat-o fizic pe concubina sa Mîrza Maria Vladimir, provocându-i vătămări corporale neînsemnate, (f.d.17).

Relevant este și faptul că, prin hotărârea judecătoriei Drochia, sediul central, din 18.02.2022, Gheorghelaș Tudor Ștefan a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art.78/1 Cod contravențional, fiind sancționat cu 40 ore muncă neremunerată în folosul comunității, (f.d.30-33).

Totodată este de menționat că, hotărârea judecătoriei Drochia, sediul central, din 18.02.2022, nu a fost contestată, mai mult, sancțiunea contravențională a fost executată integral de Gheorghelaș Tudor, fapt confirmat prin informația Biroului de Probațiune Drochia nr.20/890 din 19.04.2022, (f.d.40).

Drept urmare, la 22.03.2023, avocatul Postovanu Grigore în interesele lui Mîrza Maria s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Gheorghelaș Tudor, privind încasarea prejudiciului material în mărime de 1066,89 lei, prejudiciului moral în sumă de 30 000 lei, prejudiciului biologic în cuantum de 10 000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3000 lei, cauzat prin contravenție, (f.d.4).

Astfel, în urma cercetării materialele cauzei se atestă că, în rezultatul acțiunilor comise de Gheorghelaș Tudor la data de 18.11.2021, lui Mîrza Maria i-au fost cauzate vătămări corporale sub formă de echimoze sub ambii ochi și a spatelui, fiind calificate ca vătămări corporale neînsemnate, fapt confirmat prin Raportul de constatare medico-legală nr.202118P0368 din 19.11.2021 (f.d.25).

Deci, în urma acțiunilor ilicite comise de către Gheorghelaș Tudor, reclamanta Mîrza Maria solicită încasarea prejudiciului material în sumă de 1066,89 lei pe care l-a suportat pentru procurarea medicamentelor, anexând în sensul dat bonul fiscal nr.0006 din 27.01.2023, (f.d.46).

La rândul său, instanța de fond a reținut că, bonul fiscal anexat de reclamantă în sumă de 1066,89 lei, confirmă doar costul unor medicamente procurate la data de 27.01.2023, pe când fapta contravențională a avut loc la data de 18.11.2021, adică medicamentele au fost procurate peste mai mult de un an de zile după săvârșirea de către pârât a faptei contravenționale.

Totodată instanța de fond a reținut că, întru confirmarea prejudiciului cauzat Mîrza Maria a anexat un șir de extrase medicale cum ar fi avizele consultative pe numele pacientei Mârza Maria de la specialistul cardiolog din 23.02.2022 și 06.10.2022 (f.d.42, 43), Trimitere extras din IMSP Drochia „N.Testemițeanu" din 18.10.2022 (f.d.44) privind externarea din spital, care de fapt nu demonstrează că starea de sănătate a reclamantei descrisă în aceste acte are vreo legătură cauzală cu fapta ilicită din 18.11.2021 și cu medicamentele procurate la 27.01.2023.

Drept urmare, instanța de prim nivel just a conchis că, prin fapta contravențională comisă de Gheorghelaș Tudor, lui Mîrza Maria i-a fost cauzat un prejudiciu sănătății, însă aceasta nu a prezentat probe pertinente și concludente întru confirmarea cheltuielilor suportate pentru tratamentul medical al vătămărilor corporale primite în urma acțiunilor ilicite ale pârâtului.

Or, ingerința art.118 alin.(1) din Codul de procedură civilă stipulează că, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Aderent Colegiul civil remarcă faptul că, prin prejudiciu se înțelege rezultatele dăunătoare, de natură patrimonială, consecințe ale încălcării drepturilor şi intereselor legitime ale unei persoane. Respectiv, prejudiciul este cel mai important element al răspunderii civile, fiind o condiție esențială şi necesară a acesteia, de sine stătătoare.

Un prejudiciu este cert atunci când existența lui este sigură, neîndoielnică şi, totodată, poate fi stabilită întinderea sa în prezent.

În conținutul prejudiciului efectiv sunt incluse: cheltuielile pe care o persoană lezată într-un drept le-a suportat real la momentul intentării acțiunii sau care urmează să fie suportate la restabilirea dreptului încălcat, adică cheltuielile suplimentare. La prejudiciul efectiv sunt atribuite şi pagubele rezultate din pieirea sau deteriorarea bunurilor, deoarece şi în acest caz de asemenea sunt suportate cheltuieli.

Pentru a putea da naștere răspunderii patrimoniale, prejudiciul trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: să fie efectiv, să fie real și cert și să fie cauzat direct în patrimoniul reclamantului.

Or, în situația cazului instanța inferioară just a reliefat că, Mîrza Maria, în sarcina căreia revine probarea prejudiciului material solicitat, nu a prezentat probe care ar determina prejudiciul material cauzat prin evaluarea precisă a acestuia, pe parcursul examinării cauzei. Or, dovada prejudiciului cade în sarcina reclamantei, prin prisma prevederilor art.118 alin.(1) Codul de procedură civilă, fiind necesar ca din înscrisurile depuse la dosar sau din alte probe să rezulte neîndoielnic cuantumul pagubei.

Drept urmare, Colegiul civil va reține concluzia instanței de fond prin care s-a respins capătul de cerere privind repararea prejudiciului material, ca neîntemeiat, or, apelanta nu a prezentat dovada că între cheltuielile pentru tratamentul medical în sumă de 1 066,89 lei, potrivit bonului fiscal nr.0006 din 27.01.2023 și contravenția săvârșită la 18.11.2021, există un raport de cauzalitate.

Prin cererea de apel, reprezentantul apelantei invocă faptul că suma de 3000 lei încasată cu titlu de prejudiciu moral este una mizeră, or, această sumă nu poate fi o recompensă pe măsură în coraport cu suferințele reclamantei, iar instanța de fond la soluționarea speței nu a ținut cont de faptul că aceasta a suferit enorm timp îndelungat, respectiv impactul psiho-emoțional asupra ei se păstrează în continuare, argument care va fi respins de Colegiul civil din considerentele ce succed.

Potrivit art.2036 al.(1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Conform art.2037 alin.(1)-(3) Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul şi gravitatea

prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

În circumstanțele evidențiate, instanța de fond corect a reținut că Mîrza Maria este justificată în cererea ei de reparare a despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat, ca rezultat al acțiunilor pârâtului Gheorghelaș Tudor. Or, conținutul procesului verbal cu privire la contravenție certifică indubitabil faptul că anume Gheorghelaș Tudor a comis în raport cu Mîrza Maria acțiuni culpabile încadrate de agentul constatator conform art.78/1CCo.

La caz, Colegiul civil relevă că, răspunderea pentru prejudiciul moral are un caracter compensator, care urmează să se determine de către instanța judecătorească, reieșind din circumstanțele concrete ale cauzei, ținând-se cont de persoana reclamantei şi de măsura în care această compensație poate să-i aducă satisfacție. Totodată, la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității şi suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate în spețele similare.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire, ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Este vădit faptul că, în urma evenimentelor desfășurate în viața reclamantei, aceasta este în drept de a solicita încasarea prejudiciului moral, fapt învederat în acțiunea din 22.03.2023 prin care solicită o compensație în cuantum de 30 000 lei, care în opinia ei este echivalentă cu suferințele suportate.

La rândul său, instanța inferioară a admis parțial această solicitare, încasând de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul lui Mîrza Maria, suma de 3000 (trei mii) lei cu titlu de prejudiciu moral, iar în restul sumei de 27 000 lei pretenția a fost respinsă ca neîntemeiat.

Referitor la argumentul reprezentantului apelantei invocat în apel precum că, instanța de fond nu a determinat cuantumul prejudiciului moral în raport cu probele și circumstanțele cauzei, Colegiul civil îl va respinge deoarece instanța inferioară just a determinat și încasat prejudiciul moral în beneficiul lui Mîrza Maria, bazându-se pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral prevăzute și de prevederile art.41 al CEDO, la fel conducându-se de faptul că reclamanta a suferit diferite consecințe negative pe plan moral.

Succesiv Colegiul civil relevă că suma de 30 000 lei, solicitată de către reclamanta Mîrza Maria cu titlu de prejudiciu moral, este excesivă și disproporțională principiilor compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral.

Reieșind din contextul celor enunțate, Colegiul civil va reține soluția instanței de fond prin care s-a încasat de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul lui Mîrza Maria, prejudiciul moral în cuantum de 3000 lei.

Referitor la prejudiciul biologic, Colegiul civil va reține prevederile art.2033 al.(1) Cod civil care statuează că, în cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății, pe lângă repararea prejudiciului patrimonial şi celui moral, se va plăti o despăgubire separată pentru însăși vătămare (prejudiciul biologic).

Prejudiciul biologic reprezintă lezarea integrității psiho-fizice a persoanei, fiind astfel văzut ca o urmare negativă distinctă de prejudiciul moral. Desigur că necesitatea reparării, a compensării acestui prejudiciu se va cumula cu repararea oricărei forme de prejudiciu patrimonial cauzat persoanei.

Astfel, s-a apreciat că deși în ipoteza lezării integrității psiho-fizice a unei persoane ale cărei venituri provin din intermedieri financiare, prejudiciul patrimonial suferit nu este de o importanță majoră, precum în ipoteza unei leziuni permanente suferite la o mînă de către un pictor ori un pianist celebru, în ambele situații prejudiciul biologic urmează a fi compensat printr-o evaluare independentă de urmarea negativă pe plan patrimonial adusă de aceeași faptă.

Există o legătură între prejudiciul patrimonial şi cel biologic, iar aceasta se observă cel mai ușor atunci când analizăm urmările negative asupra capacității de muncă ce provin din lezarea integrității psiho-fizice, a stării de sănătate a victimei. Fie că vorbim de *damnum emergens* (reducerea cuantificabilă a veniturilor obținute înainte de fapta ilicită) fie de *lucrum cessans* (pierderea șansei de a spori veniturile, prin ascensiune profesională), elementul comun este obținerea unor venituri mai mici de către victimă.

Distinct, pierderea sau diminuarea capacității de muncă afectează ființa umană, această capacitate reprezentând o valoare intrinsecă omului şi urmează ca aceasta să primească şi o compensație pentru prejudiciul biologic astfel suferit.

Prejudiciul biologic, caracterizat de lezarea integrității psiho-fizice a persoanei, urmări negative evaluabile medico-legal, e distinct de suferința ce reprezintă prejudiciul moral, şi care poate fi evaluat separat. Astfel încât, la stabilirea compensației pentru prejudiciul moral, judecătorul nu poate să procedeze doar la identificarea unei cote procentuale din compensația acordată pentru prejudiciul biologic, ci va trebui să țină seama de toate urmările negative, lezarea integrității morale, suferințele psihice şi durerea precum şi afectarea demnității umane.

Mai mult, reducerea capacităților psihico-fizice și deci manifestarea prejudiciului biologic poate fi caracterizată de următoarele simptome: - modificarea aspectului exterior, sau bine spus a caracterelor morfologice ale persoanei; - reducerea eficienței psiho-fizice, adică diminuarea posibilității de utilizare a propriului corp; - reducerea capacității sociale, adică a aptitudinii de afirmare a persoanei în mediul ambiental prin relaționarea cu, și/sau la alți indivizi; - pierderea sau reducerea capacității generale de muncă; - pierderea sau lezionarea dreptului de a alege în mod liber meseria sau profesia; - depunerea unui efort major în desfășurarea propriei activități, fără pierderea sau reducerea câștigului realizat.

Astfel, în susținerea pretențiilor cu privire la încasarea prejudiciului biologic Mîrza Maria a invocat că în urma acțiunilor ilicite ale pârâtului din 18.11.2021, i s-a redus capacitatea psiho-emoționale, intensificându-se stările de frică și inferioritate depresivă.

Colegiul civil va atenționa că, pentru repararea prejudiciului biologic, pe lângă întrunirea elementelor răspunderii civile delictuale, este necesar să se dovedească lezarea unei valori ce reprezintă un drept fundamental, al personalității, de o anumită gravitate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel reține că pretenția reclamantei privind încasarea prejudiciului biologic este una nedovedită, lipsită de probe, or, în speță nu se constată existența unui prejudiciu biologic dat fiind faptul că, nu a fost pierdută sau redusă capacitatea generală de muncă, nu a fost pierdut sau lezat dreptul de a desfășura profesia deținută fără a pierde sau reduce câștigul realizat.

La rândul său instanța de fond a reținut că, în urma analizării copiilor materialului contravențional anexat la cererea de chemare în judecată, se regăsește doar copia raportului de constatare medico-legală nr.202118P0368 din 19.11.2021, potrivit căruia reclamantei Mîrza Maria i-au fost cauzate vătămări corporale neînsemnate. În acest context, instanța inferioară just a constatat lipsa unui act de evaluare psihologică a reclamantei în baza căruia să fie stabilită starea de frică și inferioritate depresivă în urma acțiunilor ilicite a lui Gheorghelaș Tudor, după cum se invocă în cererea de chemare în judecată.

La fel, instanța de fond corect a conchis că, nu este pertinent cauzei înscrisul denumit „Epicriză” eliberată de IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți pacientei Mîrza Maria la 01.12.2022, or, acesta nu atestă că diagnosticul stabilit la 11.11.2022 este în legătură cauzală cu fapta contravențională săvârșită de Gheorghelaș Tudor la 18.11.2021. Mai mult, în cadrul ședinței instanței de fond, reclamanta însuși a declarat că în luna septembrie 2022, la revenirea ei din Italia la domiciliul său din sat.Chetrosu, a depistat un caz de pătrundere în domiciliul său, din care motiv s-a stresat și a fost internată în Spitalul de psihiatrie. Tot, reclamanta a declarat că anterior a mai fost internată la spitalul de psihiatrie din cauza decesului fiului său.

Reieșind din cele învederate supra, instanța de prim nivel corect a reținut că, Mîrza Maria nu a demonstrat prin probe incontestabile că în urma acțiunilor ilicite ale pârâtului din 18.11.2021 s-a produs vătămarea sănătății mintale a acesteia, la fel, nu a fost probată legătura cauzală între acțiunile pârâtului Gheorghelaș Tudor reținute în cauza contravențională și starea sănătății mintale a reclamantei din 11.11.2022, din care considerente s-a respins pretenția ce ține de recuperarea prejudiciului biologic, ca neîntemeiată.

Cât privește argumentul apelantei în favoarea casării parțiale a hotărârii instanței de fond în latura cheltuielilor de judecată, Colegiul civil va reține prevederile art.94 alin.(1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În conformitate cu art.96 alin.(1) CPC instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Aderent alin. alin.(1^1) al aceluiași articol prevede că, cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Astfel, potrivit dispozițiilor normelor legale citate supra, Colegiul civil conchide că, pentru ca instanța să oblige partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de judecată, urmează ca acestea să fie probate.

Potrivit dispozițiilor pct.16 al Recomandării privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin hotărârea nr.19-02/27.05.2022 din 27 mai 2022 a Consiliului Uniunii Avocaților, pentru probarea cheltuielilor suportate și prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaților, lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

Potrivit recomandărilor privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică aprobate prin hotărârea nr.19-02/27.05.2022 din 27 mai 2022 a Consiliului Uniunii Avocaților din 30.03.2012, în continuare recomandări, la determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont și de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță.

Caracterul rezonabil al cheltuielilor semnifică faptul că, în raport cu natura activității efectiv prestate, complexitatea, riscul implicat de existența litigiului şi/ sau reputația celui care acordă asemenea servicii, ele să nu fie exagerate.

În atare ordine de idei, Colegiul civil remarcă faptul că, la data de 22.03.2023, Mîrza Maria s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Gheorghelaș Tudor, privind încasarea prejudiciului material, moral și biologic, (f.d.4).

Astfel, Mîrza Maria pentru a fi reprezentată în cadrul prezentei spețe a apelat la serviciile unui avocat şi potrivit bonului de plată seria/nr. DAA 43708434 din 23.01.2023 a achitat CA „Grigore Postovanu” un onorariu în sumă de 3000 lei, (f.d.10).

Mandatul avocațional seria/nr.MA 1925107 din 30.01.2023 anexat la materialele cauzei denotă faptul că Mîrza Maria a fost reprezentată în proces de către avocatul Grigore Postovanu, (f.d.9).

În contextul normelor legal sus enunțate, având în vedere complexitatea speței deduse judecății, reieșind din dovezile prezentate de către reprezentantul reclamantei Mîrza Maria, avocatul Postovanu Grigore în cumul cu materialele cauzei, Colegiul conchide ca fiind necesară modificarea cuantumului cheltuielilor de asistență juridică, prin majorarea acestora de la 1000 (una mie) lei la 3000 (trei mii) lei, ca fiind o sumă reală, necesară și rezonabilă ca mărime, în condițiile în care reclamanta/apelanta a făcut dovada suportării acestora (bonul de plată seria/nr.DAA 43708434 din 23.01.2023 – f.d.10).

Astfel, din considerentele menționate şi având în vedere faptul că, prima instanță a emis o hotărâre întemeiată şi legală pe marginea speței judecate, însă a încasat de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul lui Mîrza Maria, diminuat cheltuielile de asistență juridică, Colegiul Civil va admite apelul declarat şi va modifica hotărârea primei instanțe prin majorarea cheltuielilor de asistență juridică de la 1000 lei la 3000 lei. În rest hotărârea se menține.

În conformitate cu art. 385 lit.b) CPC, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți, -

decide:

Se admite cererea de apel declarată de avocatul Postovanu Grigore în interesele Mariei Mîrza.

Se modifică hotărârea judecătoriei Drochia, sediul central din 17 octombrie 2023, în cauza civilă la, cererea de chemare în judecată depusă de Mîrza Maria către Gheorghelaș Tudor privind încasarea prejudiciului material, moral, biologic și încasarea cheltuielilor de judecată, prin majorarea sumei dispuse spre încasare de la Gheorghelaș Tudor în beneficiul lui Mîrza Maria cu titlu de cheltuieli de asistență juridică de la 1000 lei la 3000 lei.

În rest hotărârea se menține.

Decizia este definitivă, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicare prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu

Andrian Ciobanu